

Fördjupad analys av tandvårdstaxan och förslag på revidering för långsiktig ekonomisk balans

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar att föreslå regionfullmäktige att:

1. Godkänna en riktad justering av Folktandvården Region Gotlands allmäntandvårds- och specialisttandvårdstaxa avseende protetiska åtgärder 800, 801, 804, 850, 852 och 853 enligt förvaltningens förslag.
2. De justerade priserna ska gälla från och med den 15 januari 2027 och genomföras utöver den ordinarie taxejusteringen för 2027. Utbytesåtgärderna 921–924 följer priset för åtgärd 800.

Sammanfattning

Förvaltningen fick i uppdrag på sammanträdet den 4 december 2025 (HSN § 125) att genomföra en fördjupad analys av Folktandvårdens ekonomiska förutsättningar och återkomma med förslag på eventuell taxe-/prisrevidering för att säkerställa en långsiktig ekonomisk balans.

Inför 2026 höjdes Folktandvården Gotlands priser med i genomsnitt 2,1 procent, samtidigt som Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, TLV, höjde referenspriserna med i genomsnitt 6,3 procent. Den fördjupade analysen visar att ett begränsat antal protetiska åtgärder inom såväl allmäntandvården som specialisttandvården har en prisnivå som inte fullt ut följt kostnadsutvecklingen.

Analysen visar också att Folktandvården Gotlands priser för dessa åtgärder ligger lägre än prisnivåerna i de regioner som ingått i jämförelsen. Skillnaderna är särskilt tydliga inom specialisttandvården och för protetiska behandlingar som innefattar tandtekniska arbeten.

Förvaltningen föreslår därför en riktad justering av de aktuella protetiska åtgärderna i både allmäntandvårds- och specialisttandvårdstaxan från och med den 15 januari 2027. Justeringen genomförs utöver den ordinarie taxejusteringen inför 2027.

Ärendebeskrivning

Folktandvården Region Gotland bedriver en verksamhet som till stor del finansieras genom patientintäkter. För att säkerställa en långsiktigt hållbar ekonomi behöver tandvårdstaxan över tid spegla verksamhetens faktiska kostnadsutveckling.

Vid den ordinarie taxerevisionen inför 2026 höjdes Folktandvården Gotlands priser med i genomsnitt 2,1 procent. TLV höjde samtidigt referenspriserna inom det statliga tandvårdsstödet med i genomsnitt 6,3 procent. Skillnaden innebar att Folktandvårdens priser inte kunde anpassas i samma omfattning som utvecklingen av referenspriserna.

Som en del av nämndens uppdrag har därför en fördjupad genomgång av prislistorna för både allmäntandvård och specialisttandvård genomförts. Analysen visar att avvikelserna är särskilt tydliga för vissa protetiska åtgärder som innefattar tandtekniska arbeten.

Protetisk tandvård är ett område där en betydande del av kostnaden utgörs av material och tandtekniska tjänster. Utvecklingen av material, digitala arbetsflöden och moderna behandlingsmetoder har förbättrat behandlingsmöjligheterna men samtidigt förändrat kostnadsbilden. Folktandvården Gotlands upphandlade kostnader för vissa tandtekniska tjänster är dessutom högre än exempelvis Folktandvården Stockholms.

Inom specialisttandvården tillkommer att behandlingarna generellt är mer komplexa och resurskrävande och utförs av personal med specialistkompetens. Specialisttaxan behöver därför, utöver kostnader för material och tandteknik, även spegla den högre behandlingskomplexiteten och den specialistkompetens som krävs för vården.

Jämförelse med andra regioner

För att bedöma Gotlands prisnivå har en jämförelse genomförts med Folktandvården i **Stockholm, Örebro, Dalarna, Gävleborg och Östergötland**. Analysen visar att Folktandvården Gotlands priser för ett flertal åtgärder ligger lägre än i de jämförda regionerna. Skillnaderna är större inom specialisttandvården än inom allmäntandvården och särskilt tydliga för protetiska åtgärder som innefattar tandtekniska arbeten.

Jämförelsen har gjorts försiktigt. I de fall andra regioner tillämpar olika prisnivåer har respektive regions lägsta pris använts. Ett medelvärde av de fem regionernas lägsta priser har därefter använts som jämförelseunderlag för de aktuella åtgärderna. Om även högre prisnivåer hade inkluderats skulle skillnaden mot Gotlands priser i flera fall ha varit större.

Jämförelsen med andra regioner är inte ensamt styrande för de föreslagna priserna utan har vägts samman med Folktandvården Gotlands kostnader och ekonomiska förutsättningar.

Kostnadstäckning

Som komplettering till analysen har Folktandvården genomfört en fördjupad kostnadsberäkning för att bedöma kostnadstäckningen för de aktuella protetiska behandlingarna.

Som ett konkret exempel har kostnaden för åtgärd 800, permanent tandstödd krona, analyserats. Den genomsnittliga kliniska tidsåtgången bedöms till cirka **2,5 timmar per behandling**. Behandlingen tar under denna tid resurser i anspråk i form av tandläkare, tandsköterska och behandlingsrum. Därutöver krävs nödvändigt för- och efterarbete för bland annat förberedelse och återställning av behandlingsrummet.

Vid beräkning av personalkostnaden har cirka **104 kliniska timmar per månad** använts som utgångspunkt. Detta tar hänsyn till att all arbetstid inte är tillgänglig för patientbehandling, bland annat till följd av semester, sjukfrånvaro, utbildning och andra nödvändiga arbetsuppgifter. Med de lönekostnader som använts i kalkylen motsvarar detta en personalkostnad om cirka **1 130 kronor per klinisk timme**, eller cirka **2 825 kronor per kronbehandling**.

Därtill kommer kostnader för material om cirka **1 029 kronor**, tandtekniskt arbete om cirka **2 200 kronor**, administration om cirka **625 kronor**, sterilhantering om cirka **375 kronor** samt behandlingsrum/lokal om cirka **190 kronor**. De identifierade kostnaderna uppgår därmed till cirka **7 244 kronor per behandling**.

Dagens pris för åtgärd 800 är **7 650 kronor**. Skillnaden mellan dagens pris och de identifierade kostnaderna är således endast cirka **406 kronor per behandling**. Detta belopp ska inte betraktas som ett ekonomiskt överskott eftersom kalkylen inte omfattar Folktandvårdens fullständiga självkostnad. Därutöver behöver verksamhetens intäkter finansiera gemensamma kostnader för bland annat investeringar och avskrivningar, IT-system och licenser, röntgenutrustning och serviceavtal, instrument och underhåll, städning, arbetskläder, larm, avfallshantering samt utbildning och kompetensutveckling.

En kompletterande beräkning med en bredare schablon för fasta kostnader, motsvarande den princip som används i TLV:s kostnadsberäkningar, indikerar att den samlade kostnaden för en kronbehandling kan uppgå till omkring **9 000 kronor**. Beräkningen är indikativ eftersom vissa kostnadsposter kan överlappa varandra.

Det föreslagna riktade priset för åtgärd 800 är **8 355 kronor**, före den ordinarie taxjusteringen för 2027. Analysen visar därmed att den föreslagna prisjusteringen förbättrar förutsättningarna för kostnadstäckning. Syftet är inte att skapa ett ekonomiskt överskott utan att priserna bättre ska motsvara behandlingarnas faktiska resursåtgång och bidra till en långsiktigt hållbar ekonomi i balans.

Föreslagen prisjustering

Den samlade analysen visar att en riktad korrigering är motiverad för följande protetiska åtgärder:

Allmäntandvård

Åtgärd	Behandling	Pris 2026	Föreslagen korrigerad prisnivå*
800	Permanent tandstödd krona, en per käke	7 650 kr	8 355 kr
801	Laboratorieframställd krona, fler i samma käke	6 500 kr	7 094 kr
804	Hängande broled, per led	2 850 kr	3 397 kr
850	Implantatförankrad krona, en per käke	11 300 kr	11 849 kr
852	Implantatförankrad krona, fler i samma käke	8 400 kr	9 998 kr
853	Hängande led vid implantatförankrad bro	2 860 kr	3 227 kr

Specialisttandvård

Motsvarande riktade översyn har genomförts av specialisttandvårdstaxan. Specialisttaxan ligger högre än allmäntandvårdstaxan eftersom behandlingarna utförs inom specialisttandvården och generellt innebär högre behandlingskomplexitet och specialistkompetens.

Analysen visar samtidigt att även specialisttaxan behöver korrigeras för motsvarande protetiska åtgärder.

Åtgärd	Behandling	Pris 2026	Föreslagen korrigerad prisnivå*
S800	Permanent tandstödd krona, en per käke	8 980 kr	10 620 kr
S801	Laboratorieframställd krona, fler i samma käke	7 763 kr	9 413 kr

Åtgärd	Behandling	Pris 2026	Föreslagen korrigerad prisnivå*
S804	Hängande broled, per led	3 340 kr	4 123 kr
S850	Implantatförankrad krona, en per käke	13 000 kr	14 727 kr
S852	Implantatförankrad krona, fler i samma käke	9 570 kr	13 229 kr
S853	Hängande led vid implantatförankrad bro	3 350 kr	4 230 kr

*Prisnivåerna avser den riktade korrigeringen före den ordinarie taxejusteringen inför 2027.

Utbytesåtgärderna **921–924 följer priset för åtgärd 800** och förändras därmed i motsvarande omfattning. Detta innebär ingen separat riktad justering.

Bedömning

Förvaltningen bedömer att den riktade prisjusteringen är motiverad för såväl allmäntandvården som specialisttandvården. Analysen visar att de aktuella protetiska åtgärderna har en prisnivå som behöver korrigeras för att bättre spegla kostnaderna för material, tandtekniska arbeten och moderna behandlingsmetoder.

Jämförelsen med andra regioner ger ytterligare stöd för bedömningen. Trots att jämförelsen utgår från respektive regions lägsta pris ligger Folktandvården Gotlands priser på en lägre nivå för de identifierade åtgärderna. Skillnaden är särskilt tydlig inom specialisttandvården.

Den riktade justeringen ska skiljas från den ordinarie årliga taxejusteringen inför 2027. Den ordinarie justeringen hanterar den generella kostnadsutvecklingen, medan den riktade justeringen syftar till att korrigera identifierade strukturella avvikelser för ett begränsat antal protetiska åtgärder. De angivna priserna utgör därför korrigerade prisnivåer **före den ordinarie taxejusteringen inför 2027**.

Förvaltningen bedömer sammantaget att förslaget ger en mer ändamålsenlig kostnadstäckning och stärker Folktandvårdens förutsättningar att långsiktigt erbjuda både allmän- och specialisttandvård med hög kvalitet inom ramen för en ekonomi i balans.

Konsekvensbedömning

Ekonomiska konsekvenser

Den riktade justeringen förbättrar kostnadstäckningen för de aktuella

protetiska behandlingarna inom både allmäntandvården och specialisttandvården och bidrar till Folktandvårdens långsiktiga ekonomiska balans.

I vilken omfattning Folktandvårdens ekonomi påverkas av prisjusteringen är beroende av volymen av de aktuella åtgärder som kommer att utföras.

Genom de satsningar som genomförts för att rekrytera framför allt tandläkare bedöms allmäntandvården under 2027 ha möjlighet att behandla fler vuxna patienter och utföra fler protetiska åtgärder än under de senaste åren. Under **2023 utfördes totalt 620 av de sex aktuella åtgärderna inom allmäntandvården**, jämfört med **310 under 2025**. Under 2025 utfördes sammanlagt 994 av de aktuella åtgärderna inom Folktandvården, varav 310 inom allmäntandvården och 684 inom specialisttandvården. Antalet åtgärder motsvarar inte antalet unika patienter eftersom en patient kan omfattas av flera åtgärder inom samma behandling.

Beräkningen för 2027 utgår från cirka **640 åtgärder** och innebär därmed en behandlingsvolym ungefär i nivå med 2023.

Vid specialistkliniken bedöms den totala behandlingsvolymen ligga på ungefär samma nivå som 2025. Andelen åtgärder som kan debiteras enligt specialisttandvårdens taxa kan dock öka något eftersom klinikens ST-tandläkare enligt plan ska examineras under hösten 2027. Under utbildningstiden används allmäntandvårdens prislista.

Utifrån dessa antaganden beräknas de föreslagna riktade prisjusteringarna innebära cirka **1,0–1,3 miljoner kronor i högre intäkter under 2027** jämfört med om nuvarande priser skulle tillämpas. Den faktiska ekonomiska effekten är framför allt beroende av behandlingsvolymen och tillgången på tandläkare.

Den ökade intäkten ska inte ses som ett förväntat ekonomiskt överskott utan som en förbättrad finansiering av kostnaderna för de aktuella behandlingarna och ett bidrag till Folktandvårdens långsiktiga ekonomiska balans.

Verksamhetskonsekvenser

Förslaget skapar bättre förutsättningar att bibehålla hög kvalitet och använda moderna material, behandlingsmetoder och tandtekniska lösningar.

Konsekvenser för patienter

Förändringen omfattar ett begränsat antal protetiska behandlingar. Patienterna omfattas fortsatt av det statliga tandvårdsstödet. En långsiktigt hållbar prissättning bidrar till att Folktandvården även framöver kan erbjuda kvalificerad protetisk tandvård på Gotland.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Hälsö- och sjukvårdsförvaltningen daterad 2026-08-24

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

Anna Nergårdh
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Skickas till
Regionfullmäktige